

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2026. № 1. ISSN 2307-2156

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2026.1.6>

УДК 004.738.5:352-044.922

А. Л. Помаза-Пономаренко,

д. держ. упр., професор, завідувач науково-дослідної лабораторії з дослідження проблем управління у сфері цивільного захисту,

Національний університет цивільного захисту України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5666-9350>

Д. В. Тарадуда,

к. т. н., доцент, професор кафедри управління діяльністю підрозділів цивільного захисту інституту післядипломної освіти,

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9167-0058>

**КОМПЛЕКСНИЙ МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВИКЛИКІВ Й
АКТУАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІДКРИТОСТІ**

A. Pomaza-Ponomarenko,

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Head of the Research Laboratory for Studying Management Problems in the Field of Civil Protection, National University of Civil Protection of Ukraine

D. Taraduda,

PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Management of Civil Defense Units, Institute of Postgraduate Education, Lviv State University of Life Safety

**COMPREHENSIVE MECHANISM OF PUBLIC MANAGEMENT OF THE
DEVELOPMENT OF INFORMATION COMPETENCES OF TERRITORIAL
COMMUNITIES IN THE CONDITIONS OF CHALLENGES AND
ACTUALIZATION OF INFORMATION OPENNESS**

Досліджено проблематику формування та реалізації комплексного механізму публічного управління розвитком інформаційних компетентностей територіальних громад і забезпечення їх інформаційної відкритості в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України. Обґрунтовано, що російсько-українська війна суттєво трансформувала функціонування територіальних громад, актуалізувавши потребу не лише у фізичній відбудові інфраструктури, а й у посиленні інституційної, інформаційної та управлінської спроможності органів публічної влади на місцях. Запропоновано розуміння інформаційних компетентностей територіальних громад як багатовимірного явища, що охоплює управлінські інформаційні спроможності зазначених органів, цифрову та медіаграмотність населення, інституційну комунікацію між ключовими стейкхолдерами, а також здатність до захисту локального інформаційного простору.

Визначено ключові напрями формування та розвитку комплексного механізму публічного управління у цій сфері: розвиток управлінських інформаційних спроможностей, підвищення цифрової та інформаційної грамотності населення, розбудова ефективних комунікаційних каналів участі громадськості, забезпечення інформаційної безпеки та стійкості громад. Особливу увагу приділено обґрунтуванню ролі правового, організаційного, економічного та інформаційно-комунікаційного механізмів у реалізації державної політики розвитку інформаційних компетентностей.

Доведено, що впровадження запропонованого комплексного механізму сприятиме підвищенню якості публічного управління на місцевому рівні, зміцненню довіри між владою та громадянами, розвитку електронної демократії й формуванню відкритого, безпечного та стійкого інформаційного простору територіальних громад, що є критично важливим для успішного післявоєнного відновлення та сталого розвитку України.

The issues of forming and implementing a comprehensive mechanism for public management of the development of information competencies of territorial communities and ensuring their information openness in the conditions of martial law and post-war reconstruction of Ukraine are studied. It is substantiated that the Russian-Ukrainian war significantly transformed the functioning of territorial

communities, actualizing the need not only for the physical reconstruction of infrastructure, but also for strengthening the institutional, information and management capacity of public authorities on the ground. An understanding of the information competencies of territorial communities as a multidimensional phenomenon is proposed, encompassing the management information capabilities of the aforementioned bodies, the digital and media literacy of the population, institutional communication between key stakeholders, as well as the ability to protect the local information space.

The key directions of formation and development of a comprehensive mechanism of public administration in this area are determined: development of managerial information capabilities, increasing the digital and information literacy of the population, building effective communication channels for public participation, ensuring information security and sustainability of communities. Particular attention is paid to substantiating the role of legal, organizational, economic and information and communication mechanisms in the implementation of the state policy of developing information competencies. It is proved that the implementation of the proposed comprehensive mechanism will contribute to improving the quality of public administration at the local level, strengthening trust between authorities and citizens, developing e-democracy and forming an open, secure and sustainable information space of territorial communities, which is critically important for the successful post-war recovery and sustainable development of Ukraine.

Ключові слова: *публічне управління, комплексний механізм, територіальна громада, інформаційні компетентності, цифрова трансформація, виклики, воєнний стан, післявоєнне відновлення, інформаційна стійкість, інформаційна відкритість, інституційна відкритість, органи публічної влади, децентралізація.*

Keywords: *public administration, complex mechanism, territorial community, information competences, digital transformation, challenges, martial law, post-war recovery, information stability, information openness, institutional openness, public authorities, decentralization.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку України характеризується поєднанням системних трансформацій, зумовлених децентралізацією, цифровізацією публічного управління, євроінтеграційними процесами, а також безпрецедентними викликами воєнного характеру. В умовах збройної агресії РФ проти України та масштабних її руйнувань вітчизняні територіальні громади стали не лише адміністративно-територіальними одиницями, а й базовими осередками стійкості держави, локального управління кризами, соціальної підтримки населення та відновлення життєдіяльності. У цьому контексті особливого значення набуває розвиток інформаційних компетентностей територіальних громад і забезпечення їх інформаційно-інституційної відкритості, під якими (компетентностями) доцільно розуміти сукупність знань, навичок, інституційних спроможностей і управлінських практик, що забезпечують ефективне використання інформації, цифрових технологій і комунікацій у публічному управлінні. Недостатній рівень таких компетентностей призводить до зниження якості управлінських рішень, уразливості до дезінформації, обмеження участі громадян у процесах відновлення та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика забезпечення інституційного розвитку держави за умов невизначеності та нестабільності є предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних учених В. Баштанника, С. Вольффа, Е. Гобсбаума, А. Грамші, П. Гудмана, Р. Дебре, А. Карраннанте, О. Крюкова, Е. Лакло, С. Ліпсета, А. Маркусена, У. Мітчелла, І. Мищак, К. Муффа, Д. Норта, О. Пархоменко-Куцевіл, Г. Поченчук, А. Райхана, Г. Річардсона, Л. Савченко, Г. Ситника, І. Смешка, Р. Стефанчука, С. Томпсона та ін. Не применшуючи досягнутих вагомих наукових результатів учених, обґрунтовуємо необхідність комплексної розробки засад інституціональної трансформації системи публічного управління розвитком інформаційних компетентностей територіальних громад та інформаційної відкритості їх інституцій.

Постановка завдання. Метою статті є визначення особливостей формування комплексного механізму публічного управління розвитком

інформаційних компетентностей територій і забезпечення інформаційної відкритості їх органів влади.

Виклад основного матеріалу. Російсько-українська війна суттєво вплинула на сучасний стан урбанізованих територій, спричинивши значні руйнування та втрати. У відповідь на ці виклики вітчизняні науковці активно займаються формуванням стратегічних підходів до відновлення постраждалих територій і відродження їх економічного потенціалу. Так, учений Т. Богдан зазначає, що відновлення зруйнованої після війни України має відбуватися за такими основними напрямками: 1) відбудова фізичної інфраструктури та відновлення природного середовища в регіонах і громадах; 2) реконструкція їхнього житлового фонду; 3) реабілітація постраждалих, відновлення соціальної інфраструктури та сфери соціальних послуг; 4) відродження промислового сектору, створення нових робочих місць та підтримка малих і середніх підприємств; 5) створення виробничих потужностей та формування державних замовлень для посилення обороноздатності країни; 6) підвищення якості державного управління та посилення інститутів ринкової економіки [1]. У продовження відзначимо, що актуалізуються питання забезпечення інноваційного розвитку регіонів і громад, а також забезпечення в цьому контексті цифрової трансформації та інформаційної відкритості [5; 7; 10].

Проблематика розвитку територіальних громад, цифрової трансформації публічного управління й інформаційної безпеки широко представлена у працях вітчизняних і зарубіжних науковців [2; 3; 6; 8; 9]. Водночас більшість досліджень зосереджується на окремих аспектах цифровізації або інформатизації органів влади, залишаючи поза увагою комплексний підхід до формування інформаційних компетентностей громад як інтегрованого об'єкта публічного управління, особливо в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

На наше переконання, інформаційні компетентності територіальних громад доцільно розглядати як багатовимірне явище, що охоплює: 1) управлінські інформаційні спроможності органів місцевого самоврядування;

2) цифрову та медіаграмотність населення; 3) інституційну комунікацію між владою, бізнесом і громадянським суспільством; 4) спроможність до захисту інформаційного простору громади. У воєнних умовах ці складові трансформуються з інструментів розвитку у фактори безпеки та виживання громад, забезпечуючи оперативне інформування населення, протидію дезінформації, координацію гуманітарних та відновлювальних процесів [5; 7; 11].

З урахуванням сучасних викликів доцільно виокремити такі ключові напрями формування та розвитку комплексного механізму публічного управління розвитку інформаційних компетентностей територіальних громад і забезпечення їх інформаційно-інституційної відкритості:

1. Розвиток управлінських інформаційних спроможностей, що передбачає впровадження електронного врядування, цифрових платформ управління громадою, аналітичних систем підтримки прийняття рішень, а також підвищення кваліфікації посадових осіб [1; 3].

2. Формування цифрової та інформаційної грамотності населення, що реалізується через освітні програми, тренінги для публічних службовців, онлайн-курси, що сприяють підвищенню здатності громадян критично сприймати інформацію та брати участь у цифрових сервісах громади [9; 10].

3. Інституційна комунікація й участь громадськості, що спрямована на розвиток відкритих каналів зворотного зв'язку, електронних консультацій, громадських платформ участі у прийнятті рішень [2; 5].

4. Забезпечення інформаційної безпеки та стійкості громад, що охоплює створення систем захисту даних, протидії інформаційним загрозам, формування кризових комунікаційних стратегій [6; 8].

На нашу думку, напрями вдосконалення комплексного механізму публічного управління розвитком інформаційних компетентностей територіальних громад і забезпечення їх інформаційної відкритості, з урахуванням умов воєнного стану та післявоєнного відновлення, полягають у такому:

1. Розвиток інформаційного потенціалу територіальних громад та їх спроможності до відкритого врядування шляхом:

- формування системи інформаційних компетентностей посадових осіб органів місцевого самоврядування та активних членів громади;

- створення та розвитку центрів цифрової та інформаційної компетентності (хабів цифрової освіти, центрів медіаграмотності, інформаційно-аналітичних підрозділів при органах місцевого самоврядування);

- упровадження цифрових технологій управління, електронного врядування та інструментів відкритих даних у діяльність територіальних громад;

- розвитку цифрових і комунікаційних навичок населення як основи усвідомленої участі у процесах публічного управління;

- формування інформаційної культури та підвищення рівня критичного мислення в умовах інформаційних загроз і дезінформації.

2. Розвиток та модернізація інформаційно-комунікаційної інфраструктури територіальних громад, орієнтованої на відкритість, інклюзивність та стійкість, шляхом:

- відновлення та захисту критичної інформаційної інфраструктури, зокрема цифрових платформ управління, офіційних вебресурсів органів місцевого самоврядування та каналів комунікації з громадянами;

- забезпечення сталого доступу населення до цифрових сервісів, мережі Інтернет та електронних публічних послуг;

- розвитку локальних інформаційних систем, платформ відкритих даних та аналітичних інструментів підтримки управлінських рішень;

- упровадження сучасних стандартів інформаційної безпеки та захисту персональних даних.

3. Розвиток інституційної спроможності громад у сфері інформаційної відкритості та комунікації шляхом:

- удосконалення системи публічних комунікацій між органами місцевого самоврядування, громадськістю, бізнесом та інститутами громадянського

суспільства;

- розвитку механізмів участі громадян у формуванні та моніторингу публічної політики (електронні консультації, громадські платформи, інструменти партисипації);

- забезпечення прозорості діяльності органів публічної влади через регулярне оприлюднення управлінської, фінансової та програмної інформації;

- формування довіри до органів публічного управління на основі відкритості, підзвітності та зворотного зв'язку.

4. Удосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку інформаційних компетентностей та інформаційної відкритості територіальних громад шляхом:

- гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами у сфері відкритих даних, цифрового врядування та доступу до публічної інформації;

- розроблення та впровадження локальних нормативно-правових актів, що регламентують розвиток інформаційних компетентностей і комунікаційної політики громад;

- адаптації правового регулювання до умов воєнного стану та потреб післявоєнного відновлення, з урахуванням інформаційних ризиків та викликів;

- забезпечення правових гарантій інформаційної безпеки та протидії дезінформації [Я_Лопатченко].

5. Формування ефективної системи фінансового забезпечення й економічного стимулювання розвитку інформаційних компетентностей громад шляхом:

- удосконалення механізмів фінансування цифрової трансформації та розвитку інформаційної інфраструктури територіальних громад;

- залучення державних, донорських і грантових ресурсів для реалізації програм цифрової освіти та інформаційної відкритості;

- застосування економічних стимулів для впровадження інноваційних інформаційно-комунікаційних рішень у громадах;

– підтримки публічно-приватного партнерства у сфері цифрового та інформаційного розвитку.

6. Побудова цілісного та доступного інформаційного простору публічного управління розвитком інформаційних компетентностей територіальних громад шляхом:

– створення системи інтегрованих інформаційних ресурсів, які акумулюють, обробляють та поширюють інформацію про діяльність органів місцевого самоврядування для різних груп стейкхолдерів;

– формування відкритих комунікаційних платформ для інформування, консультування та залучення громадян до управлінських процесів;

– інформаційного стимулювання формування відповідальної інформаційної поведінки населення та посадових осіб органів публічної влади;

– розвитку іміджу територіальної громади як відкритої, цифрово спроможної та інноваційно орієнтованої [5; 7; 10; 11].

Окресливши напрями розвитку інформаційних компетентностей територіальних громад та забезпечення їх інформаційної відкритості, вважаємо за доцільне уточнити складники комплексного механізму публічного управління в цій сфері, у межах якого визначити конкретні заходи за кожним напрямом у розрізі правового, організаційного, економічного та інформаційно-комунікаційного механізмів (табл. 1).

Таблиця 1. Комплексний механізм публічного управління розвитком інформаційних компетентностей територіальних громад і забезпечення їх інформаційної відкритості

ЗАВДАННЯ	ЗАХОДИ			
формування центрів інформаційного розвитку	Правовий механізм	Організаційний механізм	Економічний механізм	Інформаційний механізм
	оновлення закону «Про інформацію»	створення консультативно-дорадчого органу при Міністерстві культури – Ради стратегічних й інформаційних комунікацій України	використання джерел фінансування з державного та місцевих бюджетів, власних джерел фінансування, міжнародна технічна та фінансова допомоги	створення та розвиток автоматизованих систем інформування про центри інформаційного розвитку на всіх рівнях управління
	прийняття місцевих нормативів щодо цифровізації	створення структур ІТ-підтримки в громаді	бюджетне фінансування цифрових рішень	Платформи е-врядування та аналітичні панелі
	прийняття закону щодо урегулювання питання створення та управління технопарками та бізнес-інкубаторами	упровадження форм міжтериторіального співробітництва в напрямку забезпечення інформаційної відкритості громад	використання низки інструментів: міжбюджетні трансферти, податкові та кредитні пільги, пільгові орендні ставки, митні пільги. Зокрема, ведення для малорозвинених тер громад і тих, що зазнали сильних пошкоджень, спеціальних економічних зон особливих податкового, митного та інших режимів з метою сприяння їх економічного розвитку	налагодження діалогу між бізнесом, владою та громадськістю в процесі формування та управління центрами інформаційного розвитку
	розробка програм розвитку технопарків та бізнес-інкубаторів	розподіл функцій та повноважень між різними суб'єктами в частині створення та управління, технопарками та бізнес-інкубаторами в громадах		забезпечення моніторингу шляхом формування методики збору, обробки та поширення інформації про центри інформаційного розвитку
	розробка схем територіального планування громад			
	розробка планів та програм інформаційного розвитку територіальних громад	релокація бізнесу		

ЗАВДАННЯ		ЗАХОДИ		
розвиток цифрових технологій та інновацій у громадах	Правовий механізм	Організаційний механізм	Економічний механізм	Інформаційний механізм
	розробка державної програми спрямованої на цифровий та інноваційний розвиток громад	створення/визначення суб'єктів управління на центральному рівні з метою розвитку цифрових технологій та інновацій у громадах	використання джерел фінансування з державного та місцевих бюджетів, власних ресурсів підприємств, міжнародної технічної та донорської допомоги, кредитів міжнародних фінансових організацій	забезпечення моніторингу шляхом формування методики збору, обробки та поширення інформації про цифрові технології та інновації в громадах
	розробка програм спрямованих на цифровий та інноваційний розвиток територіальних громад	створення/визначення суб'єктів відповідальних за розвиток цифрових технологій та інновацій у громадах	використання публічно-управлінських інструментів: міжбюджетні трансферти, податкові та кредитні пільги, пільгові орендні ставки, митні пільги. Зокрема, ведення для малорозвинених територіальних громад, що зазнали сильних пошкоджень, спеціальних економічних зон, із метою сприяння їх інноваційному й інформаційному розвитку	створення та розвиток автоматизованих інформаційних систем різного роду сповіщення в громадах. Зокрема, розробка мобільних інформаційних додатків громад
	розробка концепцій smart-city в громадах			промоція інноваційного потенціалу територіальних громад
ЗАВДАННЯ		ЗАХОДИ		
	Правовий механізм	Організаційний механізм	Економічний механізм	Інформаційний механізм
	внесення змін до закону «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в	створення/визначення суб'єктів відповідальних за розвиток малого та середнього бізнесу на центральному рівні	використання джерел фінансування з державного та місцевих бюджетів, цільових фондів, власних ресурсів підприємств	забезпечення моніторингу шляхом формування методики збору, обробки та поширення інформації про малий та середній бізнес

розвиток малого та середнього бізнесу	Україні» в частині полегшення ведення бізнесу на малорозвинених, середньорозвинених та тих громад, що зазнали сильних пошкоджень	створення/визначення суб'єктів відповідальних за розвиток малого та середнього бізнесу на місцевому рівні	використання інструментів: пільгові орендні ставки; пільгові кредити; податкові пільги (зокрема, протягом першого року діяльності, а також у разі розміщення підприємства в малорозвинених, деокупованих або сильно пошкоджених в результаті війни громадах)	створення та розвиток автоматизованих систем інформування про малий та середній бізнес в розрізі урбанізованих територій
	розробка стратегії та програм розвитку малого та середнього бізнесу в окремо взятих громадах	розподіл функцій між різними суб'єктами управління		створення платформи для проведення курсів, семінарів та тренінгів для малого та середнього бізнесу в громадах
ЗАВДАННЯ	ЗАХОДИ			
розвиток пріоритет них галузей економіки та переробної промислово сті відповідно до потенціалу громад	розробка програм розвитку пріоритетних галузей економіки на місцевому рівні відповідно до потенціалу громад	створення/визначення суб'єктів відповідальних за розвиток пріоритетних галузей економіки на місцевому рівні	використання інструментів: пільгові орендні ставки; пільгові кредити; податкові пільги (зокрема, для суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у пріоритетних галузях економіки, а також у разі їх розміщення в малорозвинених, деокупованих або сильно пошкоджених в результаті війни громадах)	створення та розвиток автоматизованих систем інформування про стан розвитку галузей економіки в розрізі територіальних громад
		розподіл функцій між різними суб'єктами управління на місцевому рівні		
	внесення змін до законодавства в частині спрощення ведення господарської діяльності для пріоритетних галузей економіки в громадах	забезпечення умов релокації виробничих потужностей і бізнесу в громадах		
		упровадження заходів щодо спрощення ведення господарської діяльності для пріоритетних галузей економіки в громадах		

Джерело: складено на підставі [1; 2; 3; 4; 9; 10; 11].

Одним із ключових напрямів підвищення спроможності територіальних громад в умовах сучасних викликів є розвиток інформаційних компетентностей та забезпечення належного рівня інформаційної відкритості публічного управління. Реалізація цього напрямку передбачає формування цілісного комплексу завдань, серед яких:

- розвиток цифрових та інформаційних навичок посадових осіб органів місцевого самоврядування і представників громадськості;
- створення та впровадження відкритих інформаційних платформ і сервісів;
- налагодження системної комунікації між владою, громадянами та інститутами громадянського суспільства;
- забезпечення прозорості управлінських процесів і доступу до публічної інформації;
- розвиток інформаційної культури та медіаграмотності населення.

У сучасних умовах, зокрема в період воєнного стану та післявоєнного відновлення, інформаційні компетентності територіальних громад набувають стратегічного значення, оскільки саме вони визначають здатність громад до адаптації, кризового реагування, мобілізації ресурсів та відновлення довіри між владою і суспільством. Формування спроможних у інформаційному вимірі громад створює підґрунтя для посилення демократичних процесів, стійкості системи публічного управління та запобігання інформаційним загрозам.

На сьогодні в Україні відсутній єдиний системний підхід до розвитку інформаційних компетентностей територіальних громад, що проявляється у фрагментарності нормативно-правового регулювання, нерівномірності цифрової спроможності громад, обмеженому використанні інструментів відкритого врядування та недостатній інституційній координації. З огляду на це актуальними є розв'язання завдання щодо такого:

- нормативного закріплення підходів до розвитку інформаційних компетентностей і стандартів інформаційної відкритості на місцевому рівні;
- розробки стратегій цифрового та інформаційного розвитку

територіальних громад;

- упровадження механізмів державної та донорської підтримки цифрової трансформації громад;

- формування системи постійного навчання та підвищення кваліфікації у сфері інформаційного управління.

Особливої актуальності розвиток інформаційних компетентностей набуває в умовах криз і війни, коли держава запроваджує низку цифрових та інформаційних інструментів для підтримки громадян і громад [6; 9]. Водночас ефективність використання таких інструментів значною мірою залежить від здатності територіальних громад інтегрувати їх у власні управлінські практики та забезпечити доступність і зрозумілість інформації для населення.

З метою зменшення диспропорцій у рівні інформаційної спроможності територіальних громад доцільним є розроблення механізмів стимулювання розвитку інформаційної відкритості у територіальних громадах, зокрема шляхом:

- надання цільової фінансової підтримки для впровадження цифрових платформ;

- створення регіональних центрів інформаційної та цифрової підтримки громад;

- упровадження типових рішень електронного врядування;

- заохочення міжмуніципального співробітництва у сфері інформаційного розвитку.

У цьому контексті важливу роль відіграє інформаційний механізм публічного управління розвитку інформаційних компетентностей громад, який передбачає створення та розвиток автоматизованих систем інформування про діяльність органів місцевого самоврядування, запровадження відкритих реєстрів і порталів відкритих даних, забезпечення зворотного зв'язку з громадянами, а також моніторинг рівня інформаційної відкритості та цифрових компетентностей.

Економічний механізм публічного управління розвитку інформаційних

компетентностей територіальних громад ґрунтується на поєднанні ресурсів державного та місцевих бюджетів, коштів міжнародної технічної допомоги, грантових програм і приватних інвестицій. До основних економічних інструментів належать цільові субвенції, гранти на цифрову трансформацію, податкові стимули для розвитку ІТ-інфраструктури та пільгове фінансування освітніх програм у сфері цифрових та інформаційних навичок.

Правовий механізм публічного управління розвитку інформаційних компетентностей територіальних громад передбачає гармонізацію нормативно-правових актів у сфері доступу до публічної інформації, цифрового врядування та захисту персональних даних, а також розробку стандартів інформаційної відкритості органів місцевого самоврядування. Водночас організаційний механізм публічного управління розвитку інформаційних компетентностей територіальних громад має бути спрямований на формування відповідних структурних підрозділів або відповідальних осіб у громадах, розвиток партнерств з інститутами громадянського суспільства та освітніми установами, а також впровадження проєктного підходу до розвитку інформаційної спроможності.

Отже, у результаті дослідження комплексного механізму публічного управління розвитком інформаційних компетентностей територіальних громад та їх інформаційної відкритості визначено ключові напрями трансформації місцевого врядування, що включають: підвищення цифрової та інформаційної культури, забезпечення прозорості управлінських процесів, розвиток електронної демократії та зміцнення довіри між владою і громадянами. Запропонований комплекс заходів у розрізі правового, організаційного, економічного та інформаційного механізмів є актуальним в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення і сприятиме формуванню спроможних, відкритих і стійких територіальних громад.

Висновки. На підставі проведеного аналізу можна зробити такі висновки:

1. Обґрунтовано, що розвиток інформаційних компетентностей територіальних громад є стратегічним напрямом публічного управління в

умовах воєнних викликів і післявоєнного відновлення. Запропонований комплексний механізм дозволяє поєднати інституційні зміни з практичними інструментами підвищення управлінської ефективності, інформаційної стійкості та соціальної згуртованості громад. Реалізація такого підходу створює передумови для формування інноваційно-орієнтованої, безпечної та демократичної моделі територіального розвитку, наближеної до європейських стандартів публічного врядування..

2. Установлено, що в умовах російсько-української війни та післявоєнного відновлення інформаційні компетентності територіальних громад трансформуються з допоміжного елементу управління у стратегічний ресурс забезпечення стійкості, безпеки та розвитку. Вони визначають здатність громад до ефективного кризового реагування, координації відновлювальних процесів, протидії дезінформації та збереження довіри між органами публічної влади й населенням. Таким чином, розвиток інформаційних компетентностей має розглядатися як невід’ємна складова сучасної політики відновлення та модернізації територій.

3. Визнано доцільність трактування інформаційних компетентностей територіальних громад як багатовимірного явища, що поєднує управлінські інформаційні спроможності органів місцевого самоврядування, цифрову й медіаграмотність населення, інституційну комунікацію між владою, бізнесом і громадянським суспільством, а також спроможність до захисту інформаційного простору. У воєнних умовах ці складові набувають безпекового виміру, забезпечуючи інформаційну стійкість громад та їх адаптацію до динамічних загроз.

4. Доведено, що ефективний розвиток інформаційних компетентностей і забезпечення інформаційної відкритості можливі лише в межах комплексного механізму публічного управління, який інтегрує правовий, організаційний, економічний та інформаційно-комунікаційний механізми. Запропонований підхід дозволяє подолати фрагментарність державної політики у цій сфері, забезпечити узгодженість стратегічних і програмних документів, а також

підвищити результативність використання фінансових і інституційних ресурсів.

5. Визначено, що реалізація запропонованих напрямів удосконалення комплексного механізму публічного управління сприятиме формуванню відкритого, інклюзивного та безпечного інформаційного простору територіальних громад. Це, у свою чергу, забезпечить підвищення якості публічного управління, розвиток електронної демократії, зміцнення соціальної згуртованості та створення передумов для сталого розвитку громад у період воєнного стану та післявоєнного відновлення України.

Література

1. Богдан Т. Післявоєнна відбудова: уроки з досвіду Балкан // Бізнес Цензор. 2022. № 4. URL: https://biz.censor.net/columns/3330248/pislyavoyenna_vidbudova_uroky_z_dosvidu_balkan (дата звернення 13.01.2025).

2. Бородін Є., Піскоха Н., Демошенко Г. Проблеми і переваги цифровізації місцевого самоврядування // Аспекти публічного управління. 2021. № 4. С. 95–103.

3. Булуй О.Г., Якобчук В.П., Плотнікова М.Ф., Булуй В.Г. Інноваційно-інформаційні технології управління соціально-економічним розвитком територіальних громад // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 3. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/33.pdf (дата звернення 13.01.2025).

4. Войціцька К.М. Комплексний механізм публічного управління економічним розвитком урбанізованих територій в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення // Економіка, управління та адміністрування. 2023. № 3 (105). С. 110–123.

5. Домбровська С.М., Помаза-Пономаренко А.Л., Крюков О.І., Порока С.Г. Інформаційні загрози та комунікативна інфраструктура в державному секторі : монографія. Харків: НУЦЗУ, 2024. 244 с.

6. Євсюкова О.В. Цифрова спроможність територіальних громад в

Україні: проблеми і перспективи // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 6. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/3.pdf (дата звернення 13.01.2025).

7. Лопатченко І. М., Помаза-Пономаренко А.Л., Батир Ю. Г. Державне регулювання у сфері інформаційної безпеки України в умовах воєнного стану // Вісник Національного університету цивільного захисту України. 2024. № 1 (20). С. 14–24.

8. Разумей Г.Ю., Разумей М.М. Формування цифрових компетентностей громадян як основа діджиталізації України на шляху до єдиного європейського простору // Публічне управління та митне адміністрування. 2022. Спецвипуск. С. 104–111.

9. Сердюк О.І., Канівець Д.А. Розвиток цифрових компетентностей жителів територіальних громад як складова цифрової трансформації територіальних громад // Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2023. № 5. URL: <https://apie.org.ua/uk/%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA-%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B9-%D0%B6/> (дата звернення 13.01.2025).

10. Шевченко С.О., Помаза-Пономаренко А.Л. Напрямки вдосконалення державної інформаційної політики в контексті трансформації системи публічного управління та впливу кібертрендів // Успіхи і досягнення в науці. 2025. № 7(17). С. 795–806.

11. Pomaza-Ponomarenko A., Taraduda D., Kravchuk O., Moroz S., Akhmedova O. National Security Management: Organizational, Legal, Informational, and Human Resource Dimensions // Transatlantic Policy Quarterly. 2025. Volume 23. Issue 4. Pp. 38–49.

References

1. Bogdan, T. (2022), "Post-war reconstruction: lessons from the experience of the Balkans", *Biznes Tsen*, vol. 4. available at: https://biz.censor.net/columns/3330248/pislyavoyenna_vidbudova_uroky_z_dosvidu_balkan (Accessed 13 January 2026).
2. Borodin, E., Piskokha, N. and Demoshenko, G. (2021), "Problems and benefits of digitalization of local self-government", *Aspekty publichnoho upravlinnya*, vol. 4, pp. 95–103.
3. Bului, O.G., Yakobchuk, V.P., Plotnikova, M.F. and Bului, V.G. (2021), "Innovative information technologies for managing the socio-economic development of territorial communities", *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, vol. 3. available at: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/33.pdf (Accessed 13 January 2026).
4. Voytsitska, K.M. (2023), "A comprehensive mechanism of public management of the economic development of urbanized territories under martial law and post-war recovery", *Ekonomika, upravlinnya ta administruvannya*, vol. 3 (105), pp. 110–123.
5. Dombrovska, S.M., Pomaza-Ponomarenko, A.L., Kryukov, O.I. and Poroka, S.G. (2024), *Informatsiyni zahrozy ta komunikatyvna infrastruktura v derzhavnomu sektori* [Information threats and communication infrastructure in the public sector], NUCZU, Kharkiv, Ukraine.
6. Yevsyukova, O.V. (2021). "Digital capacity of territorial communities in Ukraine: problems and prospects", *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, vol. 6. available at: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/3.pdf (Accessed 13 January 2026).
7. Lopatchenko, I.M., Pomaza-Ponomarenko, A.L., Batyr, Yu.G. (2024), "State regulation in the sphere of information security of Ukraine under martial law", *Visnyk Natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrayiny*, vol. 1 (20), pp. 14–24.
8. Razumei, G.Yu. and Razumei, M.M. (2022), "Formation of digital competencies of citizens as the basis for the digitalization of Ukraine on the way to a

single European space”, *Publichne upravlinnya ta mytne administruvannya*, Special issue, pp. 104–111.

9. Serdyuk, O.I. and Kanivets, D.A. (2023), “Development of digital competencies of residents of territorial communities as a component of the digital transformation of territorial communities”, *Aktual'ni problemy innovatsiynoyi ekonomiky ta prava*, vol. 5. available at: <https://apie.org.ua/uk/%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA-%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B9-%D0%B6/> (Accessed 13 January 2026).

10. Shevchenko, S.O. and Pomaza-Ponomarenko, A.L. (2025), “Directions for improving state information policy in the context of the transformation of the public administration system and the influence of cyber trends”, *Uspikhy i dosyahnennya v nautsi*, vol. 7(17), pp. 795–806.

11. Pomaza-Ponomarenko, A., Taraduda, D., Kravchuk, O., Moroz, S. and Akhmedova, O. (2025), “National Security Management: Organizational, Legal, Informational, and Human Resource Dimensions”, *Transatlantic Policy Quarterly*, vol. 23, issue 4, pp. 38–49.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2026 р.